

Position paper Peter Dijkshoorn, kinder- en jeugdpsychiater, BGZJ
Rondetafelgesprek Tweede Kamer der Staten-Generaal
Evaluatie Jeugdwet 23 april 2018

Ambities Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd

Wij willen dat de jeugdhulp, in onze complexe samenleving, aansluit bij de (hulp)vragen van jeugdigen en gezinnen. Wij hebben hierbij drie ambities:

1. Meer kinderen groeien veilig en gezond op in hun eigen gezin, liefst alle kinderen. Waar nodig met passende hulp en ondersteuning;
2. Alle kinderen en jongeren volgen onderwijs op het niveau dat bij hen past en dat aansluit bij hun wensen en mogelijkheden, voor zover nodig met passende hulp en ondersteuning;
3. Alle jongeren die volwassen worden, krijgen de nodige hulp en ondersteuning om te werken (arbeidsparticipatie) en volwaardig deel te nemen aan de maatschappij.

1 Welke veranderingen sinds de invoering van de Jeugdwet?

Échte transformatie van de jeugdzorg heeft nog niet plaatsgevonden. Ik onderschrijf met de BGZJ deze conclusie uit de tussenevaluatie. Er wordt vaker een beroep gedaan op gespecialiseerde jeugdhulp; ondertussen is daarop bezuinigd. Bovendien blijft de inzet op preventie achter en de bureaucratie rijst de pan uit met alle gevolgen. Er zijn ook mooie initiatieven en ontwikkelingen, maar voor definitieve uitspraken over de resultaten van de jeugdwet is het nog te vroeg, zo stelt ook de tussenevaluatie.

2 Wat mis ik nog in de tussenevaluatie?

De verbinding met andere wetten

Ik mis verbinding met andere wetten, de Wet passend onderwijs, de Wmo, de Participatiewet, de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet. De schotten lijken hoger dan ze waren. Ook mist de bredere justitiële keten. De volgende evaluatie vereist een brede invalshoek: de ontwikkelingen in het totale sociaal domein.

In de omgang met al deze wetten mis ik het denken en handelen naar de bedoeling.

Aandacht voor gezinsbehandeling

Het bewustzijn over diverse vormen van kwetsbaar ouderschap neemt toe en we zien mooie voorbeelden waarbij intensieve, integrale ambulante gezinsbehandeling patronen doorbreekt van mishandeling en intergenerationele problematiek. Meer aandacht voor steeds hoogwaardiger gezins-/systeemdiagnostiek en gezinsbehandeling is belangrijk. Samenwerking met de volwassen-ggz/ zorgverzekeraars biedt kansen voor duurzame en kosteneffectieve resultaten voor kinderen, gezinnen en de maatschappij. Tot slot m.b.t. gezinnen: De wet predikt eigen kracht, maar de praktijk beperkt nog vaak.

Aandacht voor jeugdigen met een beperking

Er is te weinig aandacht voor jeugdigen met ontwikkelingsstoornissen, of een beperking. Er moet meer oog zijn voor de kinderen die langdurig hulp en ondersteuning nodig hebben om zich optimaal te kunnen ontwikkelen en dit moet doorvertaald naar een passende toegang, toeleiding tot hulp en duur van indicatiestelling.

3 Wat is er nog nodig om de transformatie verder te brengen?

Langdurig partnerschap

De gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en zorgaanbieders voor betaalbare en steeds betere zorg vraagt om intensief en langduriger partnerschap (meerjarige contracten). Maar door de combinatie van bezuinigingen, soms gebrek aan kennis, te lage tarieven, aanbestedingen met gebrek aan dialoog en kortdurende contracten maak ik me zorgen over de kwaliteit, capaciteit, continuïteit en toegankelijkheid van de hele jeugdhulp.

Bureaucratische druk omlaag

Steeds toenemende administratieve lasten blijven een groot knelpunt. Geld komt niet ten goede aan zorg. Naast wetgeving is vooral omkering van de controlespiraal waarin we beland zijn noodzakelijk. Hulpstructuren met gezag en mandaat (opvolgers voor TAJ, ISD, zorglandschap) blijven voorlopig nodig om te verleiden, ondersteunen en evt in te grijpen bij dreigende problemen zoals liquiditeitsproblemen en vooral om zorginhoudelijke én bedrijfsmatige, lean innovaties te stimuleren. Het aangekondigde transformatiefonds kan dan helpen mits niet versnipperd over alle gemeenten.

Ondersteun het permanent onderbouwd ontwikkelend zorglandschap.

De BGZJ heeft voor inhoudelijke ontwikkeling met de door Rijk en VNG omarmde visie '[Passende zorg en behandeling voor jeugdigen](#)' meer houvast geboden.

Het totale jeugdlandschap en haar ontwikkeling

Goede jeugdhulpactiviteiten van vandaag moeten worden vervangen door betere zodra daar (wetenschappelijk) onderbouwde aanwijzingen voor zijn. Daarbij is aandacht nodig voor jeugdhulp, van preventie tot en met weinig voorkomende specialistische zorg. Een op continue verbetering gerichte attitude en kennisinfrastructuur zijn nodig om met elkaar betere hulp voor kinderen en gezinnen te realiseren. Zonder nieuw te ontwikkelen kennis en vaardigheden krijgen we geen echte verdere verbetering. Concreet betekent dit o.a.:

- *Investeer in de kwaliteit van de toegang en de basisjeugdhulp*

De wijkteams krijgen op veel plaatsen te veel en te moeilijk werk op zich af. Mooi, want die problemen zagen we eerder niet, maar risicovol voor klanten en medewerkers. Werk in wijkteams is een nieuw vak. Dat vraagt hoogwaardige ontwikkeling en dus tijd. Daarvoor is geen wetgeving nodig, maar tijd en een cultuuromslag met betrekking tot omgaan met vakkennis.

- *Zet direct passende jeugdhulp in*

Kwaliteit kan versterkt en kosten teruggedrongen als we direct juiste jeugdhulp inzetten (*matched care* in plaats van *stepped care*). Investeren in goede triage is voorwaarde.

- *Zorg voor een betere verbinding tussen onderwijs, jeugdhulp en/of zorg*

Alle kinderen hebben het recht om te leren en zich te ontwikkelen. Kinderen met een beperking zijn echter niet altijd verzekerd van een passend aanbod van onderwijs, jeugdhulp en/of zorg. Kansen liggen bij een betere verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp.

- *Help kwetsbare jongeren zelfstandig te worden*

Continuïteit van zorg rond het 18^e levensjaar is onvoldoende geborgd. Het is mooi dat minister De Jonge inzet op ondersteuning voor pleegzorgjongeren tot 21 jaar, verbreding is echter gewenst, ten behoeve van bijvoorbeeld jongeren die residentieel opgroeien, een licht verstandelijke beperking hebben of die met psychiatrische problemen kampen.

- *Ruimte voor professionals, kennisontwikkeling en opleiden van professionals*

De Jeugdwet leidt niet tot 'meer ruimte voor professionals', maar juist tot minder. Diversiteit in regelingen en toetsingskaders vanuit overheden en registratieverplichtingen en structuren binnen zorgorganisaties zijn debet. Cultuurverandering is nodig.

- *Faciliteer benodigde kennis- en opleidingsinfrastructuur*

De kwaliteit in de jeugdhulp vraagt om een stevige impuls, die alleen vormgegeven kan worden middels degelijk onderzoek en deskundigheidsbevordering. Dit kan niet regionaal, laat staan lokaal, adequaat en tegen acceptabele kosten. In een versnipperde 'markt' staat de onderzoeks- en opleidingsinfrastructuur onder druk: een gevaar voor kennisontwikkeling en de beschikbaarheid van goed gekwalificeerde professionals. Een adequate regeling is nodig voor de benodigde (academische) kennis- en opleidingsinfrastructuur.